

Årsrapport 2005

Senter for seniorpolitikk

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Organisasjon og fremtid	4
1.1 Formell organisasjon.....	4
1.1.1 Tilsluttede organisasjoner	5
1.1.2 Styret	5
1.2 Administrasjon.....	6
1.3 Budsjett og regnskap.....	6
1.4 Lokalteter	7
2. Faglig aktivitet	7
2.1 Nasjonalt krafttak.....	7
2.1.1 Satsingsområde 1 Mobilisering av organisasjonene	7
2.1.1.1. Forankringsarbeid	7
2.1.1.2 Arbeidsgruppa for Krafttaket.....	7
2.1.1.3 Samarbeide med prosjektet Inkluderende arbeidsliv (IA) i RTV	8
2.1.1.4 NAV-reformen og SSPs arbeid:	8
2.1.2 Satsingsområde 2 Informasjon og kunnskapsspredning	9
2.1.2.1 Nyhetsbrevet	9
2.1.2.2 WEB.....	9
2.1.2.3 Seniorpolitisk barometer.....	10
2.1.2.4 Informasjonsarbeid og materiell	10
2.1.2.4.1 "Er senioren god butikk?"	10
2.1.2.4.2 Faktasamling	10
2.1.2.4.3 "Forskerblikk på aldring og arbeid"	10
2.1.2.4.4 "AFP eller Arbeid Framfor Pensjon"	10
2.1.2.5 Årets seniorinitiativ.....	10
2.1.2.6 Kultur	11
2.1.2.7 Milepælkonferanse.....	11
2.1.3 Satsingsområde 3 Forsøks- og utviklingsprosjekter.....	11
2.1.3.1 Prosjekt i kommunal sektor	11
2.1.3.2 Prosjekt i statlig sektor.....	12
2.1.3.3 Prosjekt i privat sektor	12
2.1.3.3.1 FoU - prosjekt i privat sektor.....	12
2.1.3.3.2 Seniorpolitisk bedriftsnettverk	12
2.1.3.4 Pilotprosjekt i IKT kompetansebygging for seniorer i arbeidslivet...	12
2.1.4 Satsingsområde 4 Forskning	13
2.1.4.1 Forskernettverk	13
2.1.4.2 Løpende evaluering.....	13
2.1.4.3 Stipendiat	13
2.1.5 Satsingsområde 5 Utdanning og kompetanseheving.....	13
2.1.5.1 Konsulentnettverk i regionene	13
2.1.5.2 Samarbeid med VOX.....	14
2.1.5.3 Omstilling og seniorer	14
2.2 Konsulent- og rådgivningsarbeid.....	14
2.2.1 Seniorseminar	15
2.2.2 Materiell	15
2.3 Annet.....	15

2.3.1 Høringsaker.....	15
2.3.2 Internasjonalt samarbeid	15
2.3.2.1 Leonardoprojekt	15
2.3.2.2 EU og OECD	16
2.3.2.3 Studiebesøk fra Nederland.....	16

1. Organisasjon og fremtid

Senter for seniorpolitikk (SSP) legger blant annet vedtekter revidert i mai 2001 til grunn for sitt arbeide. Dessuten vedtok styret et strateginotat 15. februar 2001, som er lagt til grunn for utvikling av SSP til et nasjonalt kompetanse- og ressurscenter i seniorpolitikk.

En arbeidsgruppe som styret nedsatte høsten 2004 med mandat om å se på SSP framtid etter Krafttaket, la i januar 2005 fram sin innstilling for styret. Innstillingen ble oversendt Arbeids- og sosialdepartementet 4. februar 2005. Innstillingen viste prosessen, diskuterte foreløpige resultater av Krafttaket, skisserte utfordringer på det seniorpolitiske området i arbeidslivet og fremmet et forslag til oppfølging i tre punkter som et samlet styre sto bak.

1. Det er fortsatt et stort behov for styrking av seniorpolitikk i arbeidslivet utover januar 2006, ikke minst med veiledning overfor brukerne. Det bør fortsatt satses på kunnskaps/kompetanseutvikling og holdnings - skapende arbeid, både på samfunns-, virksomhets- og individnivå, når den demografiske utviklingen nå slår inn med full tyngde. Det må fortsatt satses overfor den gruppa yrkesaktive som i nærmeste framtid, d.v.s. før 2010, og de som på lengre sikt kan velge tidligpensjonering eller fortsatt yrkesaktivitet.
2. Styret viser til de gode resultatene som SSP med en liten stab har oppnådd i krafttaksperioden. Dagens størrelse på senteret ser ut til å være tilpasset framtidig behov, spesielt fordi SSPs "eiere" bidrar gjennom sine kanaler med ressurser. Styret foreslår derfor at SSP fortsetter i de nærmeste årene med samme verdigrunnlag og med tilsvarende rammer som ble lagt i Krafttaket fra 2001.
3. Styret understreker den styrken SSP har fordi partene i arbeidslivet står bak senteret og fordi partene ønsker at SSP skal fortsette sitt arbeid i arbeidslivet.

Styret i SSP ba om tilbakemelding på innstillingen innen 1. juni 2005. Arbeids- og sosialdepartementet besvarte henvendelsen i brev datert 13. juni. I brevet viste departementet til statssekretær Helge Eide som på SSPs årsmøte klart uttrykte ønske om at SSP skulle tilføres midler i 2006 på linje med bevilgningen til Krafttaket i 2005.

SSP arbeider også aktivt for å initiere og medvirke til oppbygging av ulike nettverk for å spre kunnskap om seniorpolitiske problemstillinger i arbeidslivet på makro og mikronivå.

1.1 Formell organisasjon

SSP er en organisasjon med årsmøtet som øverste organ. Årsmøtet velger styret. 26 organisasjoner er pr 31. desember 2005 tilsluttet senteret. De store organisasjonene i arbeidslivet er i all hovedsak tilsluttet SSP. Dessuten har vi tilsluttede organisasjoner som avspeiler vår historie tilbake til 1969.

Årsmøtet 2005 ble avholdt 3. mai på Hotell Bristol. Styreleder Yngve Hågensen valgte å trekke seg etter fire år og Evy Buverud Pedersen, LO ble valgt som ny leder. Karin M. Liabø, Unio, ble valgt som styremedlem. Tove Storrødvann, Akademikerne, ble valgt som varamedlem nr 1. Ingrid Steen Malt, NHO sin representant i styret ble byttet ut med Lars Christian Berge.

1.1.1 Tilsluttede organisasjoner

Oversikt over de 26 tilsluttede organisasjonene pr 31.12.05:

<i>Navn</i>	<i>Representant</i>
Aetat Arbeidsdirektoratet	Vedeld, Heidi Signe
Akademikerne	Svendsen, Nina Sverdrup
Arbeids- og sosialdepartementet, (ASD)	Såheim, Thomas
Arbeiderbevegelsens Arbeidsgiverforening (AAF)	Johansen, Fritz P.
Arbeidernes Opplysningsforbund i Norge (AOF Norge)	Nilsen, Solveig
Arbeidsgiverforeningen NAVO	Sperrud, Gudny
Den norske kirke, Kirkerådet	Fæhn, Kristin
Finansnæringens Arbeidsgiverforening	Marstein, Kjell
HSH, Handels- og servicenæringens hovedorganisasjon	Jørgensen, Ivar
KS	Copson, Ann-Kristin
Landsorganisasjonen i Norge (LO)	Pedersen, Evy Buverud
Landslaget for offentlige pensjonister (LOP)	Findahl, Niels
Moderniserings departementet, (MOD)	Lund, Finn Bjørnar
Nasjonalforeningen for folkehelsen	Wilberg, Vidar G.
Norges Ingeniørorganisasjon (NITO)	Lier, Kari E. Mærøe
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)	Berge, Lars Chr.
HR Norge	Sørensen, Tore-Wiggo
Norges mosjons- og bedriftsidrettsforbund (NMBF)	Hunstad, Atle
Norges kvinne og familieforbund	Birkeland, Ingunn
Norsk Arbeidsmedisinsk forening	Hansli, Aud Kari
Norsk Pensjonistforbund	Lieungh, Georg
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)	Solem, Per Erik
Utdannings- og forskningsdepartementet	Rønningen, Gunnhild
Unio	Rønning, Knut-Arne
Voksenopplæringsforbundet	Mykland, Berit
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)	Haaland, Finn Berge

Pr 1. januar 2006

Arbeids- og sosialdepartementet endrer navn til Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Moderniseringsdepartementet endrer navn til Fornyingsdepartementet.

1.1.2 Styret

Styret i SSP har i perioden mai 2005 – mai 2006 bestått av:

<i>Navn</i>	<i>Verv</i>	<i>Organisasjon</i>
Pedersen, Evy Buverud	Leder	LO
Melbø, Finn	Nestleder	MOD
Solem, Per Erik	Styremedlem	NOVA
Berge, Lars Chr.	Styremedlem	NHO
Liabø, Karin	Styremedlem	Unio
Haaland, Finn Berge	Styremedlem	YS
Nilsen, Øystein	Varamedlem (personlig)	LO
Malt, Ingrid Steen	Varamedlem (personlig)	NHO

<i>Navn</i>	<i>Verv</i>	<i>Organisasjon</i>
Daatland, Svein Olav	Varamedlem (personlig)	NOVA
Storrødvann, Tove	Varamedlem nr 1	Akademikerne
Copson, Ann-Kristin	Varamedlem nr 2	KS

Styret har avholdt 6 møter i 2005.

1.2 Administrasjon

Fast ansatte:

- 1 *Direktør* - med overordnet faglig og administrativt ansvar for senteret. Ansvarlig talsperson ut mot storsamfunnet. Andre viktige oppgaver er koordinering av tiltakene/prosjektene i Krafttaket og samhandlingsprosessene med arbeidslivsorganisasjonene og myndighetene som er oppdragsgivere for Krafttaket.
- 2 *Administrativ leder* - med vekt på daglig administrasjon av senteret, d.v.s.budsjett og regnskap, vedlikehold av inventar og utstyr, rapportering og dialog med bevilgende myndigheter, personalledelse og rådgivningstjeneste overfor nettverket.
- 3 *Rådgiver* - rådgivnings- og veiledningstjeneste innenfor seniorpolitikk og kurs i forberedelse til pensjonering. Bistår i bedriftsinterne prosesser med fokus på seniorperspektivet i personalpolitikken.
- 4 *Administrasjonssekretær* - hovedarbeidsområde er å utarbeide og gjennomføre gode kontorrutiner i senterets daglige drift, telefon og postbehandling, videreutvikle og vedlikeholde databaser, fakturabehandling og praktisk budsjett og regnskapsarbeide.

Engasjerte:

- 5 *Web redaktør / journalist* - i 60 % stilling.
- 6 *Konsulent* - i 40 % stilling for å bistå i utadrettet arbeide, så som nettverksbygging og kontakt med rådgivere ved trygdeetatens arbeidslivssentre.
- 7 *Seniorrådgiver* - i 100 % stilling med vekt på prosjektoppfølgning, utrednings- og informasjonsoppgaver når det gjelder kunnskap og erfaringer som fremskaffes gjennom Krafttakets totale aktiviteter.

I basisbudsjettet har vi definert fem stillinger. Lønnsmidler til den femte stillingen benyttes etter hvilke behov for kompetanse senteret har til enhver tid.

1.3 Budsjett og regnskap

Vi skiller mellom budsjett for basisorganisasjonen og Krafttaket som sammen gir et totalbudsjett. På samme måte som vi budsjetterer, føres også regnskapet. SSP rapporterer til to avdelinger i Arbeids- og sosialdepartementet. For basisorganisasjonen er det velferdpolitisk avdeling, mens det for Krafttaket er arbeidsavdelingen.

1.4 Lokalteter

Vi er godt fornøyd med våre lokaler. Det er god plass til 8 kontorplasser. Dessuten fungerer lokalene godt som møteplass for opptil 20 personer.

2. Faglig aktivitet

2.1 Nasjonalt krafttak

SSP har i perioden 2001-2005 lagt tiltaksplan for "Nasjonalt krafttak for seniorpolitikk i arbeidslivet" til grunn for sitt arbeide. I planen fremkommer det at vi skal inneha koordinerings-, produksjons- og informasjonsrollen i Krafttaket. Dessuten har vi en åpenbar rolle som pådrivere overfor organisasjonene i arbeidslivet og de tre statlige etatene og departementer som står bak Krafttaket.

Desember 2004 vedtok Stortinget at de ville ha en Stortingsmelding om seniorpolitikk i arbeidslivet. SSP har bidratt med innspill til meldingen både i kraft av deltagelse i møter og ved skriftlige innspill, datert 23. juni 2005. Meldingen er forespeilet lagt frem før sommerferien 2006. Kanskje vil meldingen si noe om veien videre for SSP etter 2006.

Krafttaksplanen har fem satsingsområder:

2.1.1 Satsingsområde 1 Mobilisering av organisasjonene

2.1.1.1. Forankringsarbeid

Hensikten med satsingsområdet er blant annet å utdype og utvide samarbeidsoppgaver i eksisterende fora med forankring i organisasjonenes og etatenes toppledelse og initiere nye seniorpolitiske tiltak.

I februar 2005 deltok SSP med innlegg på møte i Koordineringsgruppa for IA, og i april hadde SSP innlegg på møte i Arbeidslivspolitisk råd som ble ledet av daværende statsråd Høybråten.

I 2005 har SSP hatt forankringsmøte med toppledelsen i HSH og KS for å bidra til økt forståelse for seniorpolitikk i arbeidslivet.

SSP har også inngått samarbeidsavtale med VOX, RTV og Norges mosjons- og bedriftsidrettsforbund i 2005.

2.1.1.2 Arbeidsgruppa for Krafttaket

I utviklingen av Krafttaksplanen ble det nedsatt en arbeidsgruppe med representanter fra partene bak Krafttaket. Denne arbeidsgruppa er videreført og møtes ca tre ganger i året for å følge opp og samordne aktiviteter i egne organisasjoner.

Arbeidsgruppa hadde tre møter i 2005 der det særlig var IKT og eldre arbeidstakere som stod på agendaen. En viktig målsetting har vært å spre erfaringene fra IKT-prosjektet for seniorer i arbeidslivet som Høgskolen i Bodø gjennomførte for SSP gjennom regionale konferanser. I tillegg har temaet vært forankring og planlegging av en nasjonal dugnad i samarbeid med

VOX og myndighetene på feltet seniorer og IKT i arbeidslivet. Også arbeidet med seniorperspektivet i NAV-prosessen, SSPs deltakelse i NAV-interims møter med brukerorganisasjonene samt SSPs og Krafttakets framtid har blitt drøftet.

Våre tilsluttede organisasjoner, d.v.s. de store arbeidstaker - og arbeidsgiverorganisasjonene, satte fokus på seniorpolitikk i mange sammenhenger i 2005, ikke minst knyttet til store IA - konferanser for tillitsvalgte der SSP har deltatt med innlegg, for eksempel i UNIO, YS, LO, HMS-rådgivere i NHO-systemet, bioingeniørene/ledere og sivilingeniørene. I tillegg har det vært møter med representanter fra enkeltorganisasjoner som planlegger å jobbe med seniorpolitikk innad eller utad.

2.1.1.3 Samarbeide med prosjektet Inkluderende arbeidsliv (IA) i RTV

Samarbeid med prosjektet Inkluderende arbeidsliv i RTV har over tid vært viktig for å forankre seniorpolitikken og legge et godt grunnlag for kompetanseutviklingsarbeid i SSPs kjernemålgruppe, d.v.s. rådgiverne ved Arbeidslivssentrene i trygdeetaten (TAS). I 2005 ble det derfor undertegnet en intensjonsavtale mellom RTV og SSP å få til en formalisering av samarbeidet.

I 2005 har SSP gjennomført seniorpolitiske fagdager ved tre arbeidslivssentre, slik at det nå er gjennomført fagdager ved totalt femten av arbeidslivssentrene. I tillegg har representanter for SSP bidratt med innlegg på konferanse arrangert av TAS for IA-bedrifter i Molde, samt på konferanse om tilbakeføring av uførepensjonister i Tromsø og NAV-konferanse for ansatte i Trygdeetaten og Aetat i Grimstad.

2.1.1.4 NAV-reformen og SSPs arbeid:

31. mai 2005 vedtok Stortinget at dagens Aetat og Trygdeetat skal legges ned, og en ny statsetat skal ivareta det samlede tjenestetilbudet. Den nye statsetaten har fått betegnelsen NAV. Det har vært en forutsetning at NAV ikke bare skal kunne tilby de samme tjenestene som de tidligere statsetatene, men at nyskapingen samtidig skal bety en endring m.h.t. brukerreting og individualisering av tjenestetilbudet. Den kommunale sosialtjenesten skal også - helt eller delvis - inngå i tilbudet ved NAV-kontoret i hver enkelt kommune. NAV betyr også en omfattende reform for ca. 13 000 ansatte i dagens trygd og Aetat. Dette krever omstillingsprosess i etater med en høy andel eldre ansatte, samtidig som NAV-etatens legitimitet som rådgiver/veileder i seniorpolitikk (jfr. IA-avtalens delmål 3 – å øke den generelle avgangsalder) avhenger av en vellykket gjennomføring av intern omstilling. Det blir en viktig oppgave for SSP å videreføre det gode samarbeid vi har med arbeidslivssentrene og bidra til å holde fokus på seniorperspektivet i disse prosessene.

I den reviderte IA-avtalen understrekes at også arbeidet med å bidra til å få folk tilbake i arbeid må gis oppmerksomhet. NAV-ansatte i førstelinjen må ha tilstrekkelig kunnskap og kompetanse til å møte alle arbeidssøkere på deres egne premisser. Det gjelder også eldre arbeidssøkere. SSP mener at en vellykket NAV-etablering er avhengig av en styrking av medarbeidernes kompetanse. Fra 1. januar 2006 øker SSP ressursbruken inn mot NAV-interim/NAV gjennom å engasjere en ny medarbeider på heltid – i første omgang for interimperioden (fram til 010706).

SSP deltar fast i brukerutvalgsmøter i NAV interim, samt Aetat brukerforum. I 2005 avholdt også Aetat et brukerting den 1.11.05, der SSP var representert.

2.1.2 Satsingsområde 2 Informasjon og kunnskapsspredning

2.1.2.1 Nyhetsbrevet

Nyhetsbrevet *seniorpolitikk.no* er blitt utgitt i 6 utgaver, 4 med 8 sider, 2 med 12. Innholdet avspeiler aktiviteten på websiden.

For utgave 2005/6 var opplaget cirka 10 200 hvorav cirka 8922 adresserte. Nyhetsbrevet foreligger også i elektronisk form. Ved utgangen av 2005 er antall elektroniske abonnenter steget fra 438 til 540.

2.1.2.2 WEB

www.seniorpolitikk.no fremstår fortsatt som landets eneste elektroniske portal øremerket seniorpolitikk. Antall abonnenter av den ukentlige elektroniske aktualitetstjenesten økte fra 780 til 925.

Portalen skal fortsatt:

- reflektere det viktigste som skjer på det seniorpolitiske feltet; både politisk og i virksomhetene
- formidle eksempler på seniorpolitikk, angi verktøy/metoder som er egnet til å drive det seniorpolitiske arbeidet fremover på virksomhetsnivå
- presentere aktuell forskning og fakta
- stimulere til debatt om temaer som angår seniorer og deres arbeidssituasjon

Nye tjenester

Websiden har i året som er gått publisert 111 aktualitetssaker, og har utviklet både multimediatjenesten ”*Seniormyter*”, som utfordrer vår tenkning om eldre arbeidstakere og ”*Seniorkalkulatoren*”, som inspirerer til nytenkning om hva seniorarbeidstakere faktisk koster. I 2005 unnfanget vi også ideen om en egne seniorblogg som utvikles og realiseres i 2006.

På grunn av periodevis bortfall av statistikkverktøyet hos MyComputer, er det i år vanskelig å presentere eksakte tall for antall treff og unike brukere. Vi kan likevel bekrefte at det fortsatt er en god utvikling med rekord i antall treff i juni og oktober med over 15 000 treff. I 2004 hadde vi totalt 108 499 treff, en stigning på cirka 7000 fra året før. I 2005 er et realistisk anslag cirka 120 000 treff. Også når det gjelder antall unike brukere er tendensen god

”Aktualiteter” er helt klart det mest populære tilbudet på hjemmesiden med en skåre på cirka 30 prosent.

SSP får mange og positive tilbakemeldinger på vår webside. Ikke minst melder mange som jobber praktisk med seniorpolitikk i virksomhetene at de har nytte av siden. Rådgiverne i TAS sier at foruten de personalpolitiske verktøyene finner de mye informasjon, dokumentasjon og statistikk som er viktig ved innsalg av seniorpolitikken til IA-virksomhetene. Generelt er det SSP sitt inntrykk at websida scorer høyt også fordi den hele tida er oppdatert og bringer jevnlig nyheter.

2.1.2.3 Seniorpolitisk barometer

SSP har i samarbeid med MMI og Agenda utviklet ”Norsk seniorpolitisk barometer”. Her får vi årlige målinger på viktige områder som lederbevissthet, holdninger, diskriminering i arbeidslivet, både blant ledere og yrkesaktiv befolkning. Hensikten med barometeret er både å måle utviklingen på området, få satt området på den politiske dagsorden og dessuten å oppnå medieoppmerksomhet som kan komplettere informasjonsarbeidet vårt i forhold til arbeidslivet og samfunnet generelt.

Vi har nå hatt tre målinger, i 2003, 2004 og 2005. Alle har gitt medieoppslag. Vi fikk bl.a. store artikler både i Aftenposten og i Dagbladet der det også var forsideoppslag. I 2005 satte vi fokus på at det var mindre aldersdiskriminering på norske arbeidsplasser. Undersøkelsen viste også at færre gleder seg til å gå på jobben i år, men at hele 77 prosent av yrkesaktive over 60 år gleder seg til å gå på jobb, mot for eksempel 61 prosent av 40 åringene.

Mange journalister kjenner vårt seniorpolitiske barometer og bruker det som en kunnskapskilde i sitt arbeid. Både i avisene og ellers konstaterer vi at det stadig refereres til vårt barometer.

2.1.2.4 Informasjonsarbeid og materiell

2.1.2.4.1 ”Er senioren god butikk?”

Brosjyren ”Er senioren god butikk” er utarbeidet med basis i en rapport med samme navn. Rapporten er skrevet av ECON på oppdrag fra SSP og ble lagt frem medio mai 2003. Se omtale i årsrapporten for 2003.

Brosjyren er trykket i et totalt opplag på 18 000 pr. 31.12.05 og vi har fått mange gode tilbakemeldinger på nytten av den.

2.1.2.4.2 Faktasamling

Brosjyren ”Fakta om seniorer i arbeidslivet” har vært etterspurt og er trykket i et totalt opplag på 17 000 pr. 31.012.05.

2.1.2.4.3 ”Forskerblikk på aldring og arbeid”

Brosjyren ”Forskerblikk på aldring og arbeid” ble laget og trykket opp i et totalt opplag på 5 000 pr. 31 12 2005

2.1.2.4.4 ”AFP eller Arbeid Framfor Pensjon”

ECON Analyse utarbeidet i 2005 rapporten ”AFP eller Arbeid Framfor Pensjon” for SSP. Rapporten beskriver de økonomiske gevinstene for ulike virksomheter av redusert AFP-pensjonering. Det finnes fem ulike AFP-ordninger med store forskjeller på de økonomiske konsekvensene mellom virksomheter som er tilsluttet de ulike ordningene. Rapporten har ikke minst vært til nytte for rådgivere i Arbeidslivssentrene som skal møte IA-bedrifter med ulike AFP-ordninger og dermed ulike økonomiske incentiver for å redusere bruken av AFP.

2.1.2.5 Årets seniorinitiativ

Årets seniorinitiativ, som tidligere hadde betegnelsen Årets seniorbedrift, ble etablert i 1991. Totalt har 12 virksomheter fått denne utmerkelsen. SSP mener dette var den første kåringen i sitt slag i verden. Virksomhetene som får denne utmerkelsen fungerer som gode eksempler og

gir ideer til andre som ønsker å utvikle god seniorpolitikk. Mange av virksomhetene som har fått utmerkelsen har fått et utall av henvendelser fra andre som ønsker å lære av de erfaringene prisbedriftene har hatt når det gjelder arbeidet med eldre arbeidstakere.

Prisen for 2005 ble gitt til to bedrifter, Storebrand ASA og Linjegods A/S. Begge virksomhetene har de senere årene vært høyprofilerte når det gjelder seniorpolitikk. De utmerker seg bl.a. særlig når det gjelder forankring av seniorpolitikken i toppledelsen. Generelt vil vi ellers si at det omfattende seniorarbeidet disse har gjort internt har resultert i en endring av bedriftskulturen. Både arbeidsforhold og status for eldre arbeidstakere er løftet og forbedret i Linjegods og Storebrand.

Begge bedriftene er gode eksempler og ambassadører for seniorpolitikk. Begge har over lengre tid vært villige til å stille sine erfaringer til disposisjon for norsk arbeidsliv.

2.1.2.6 Kultur

I forbindelse med milepælkonferansen Seniorene - det nye gullet, ble to kulturarbeidere kontaktet med henblikk på et innslag med humoristens skråblikk på seniorpolitikken. Samtidig skulle vi vurdere et mulig videre samarbeide dersom vi evaluerte innslag som noe å bygge videre på. Vi fant det ikke riktig å videreføre ideen.

2.1.2.7 Milepælkonferanse

Konferansen "Seniorene - det nye gullet," som ble avholdt 1-3 juni 2005, la beslag på mye av senterets arbeidskapasitet, spesielt i annet kvartal. SSP fikk mange positive tilbakemeldinger på konferansen, både i forhold til det store antall deltakere, ca 320 totalt, formidling av bedriftseksempler, og den forankringen som ble vist gjennom deltakelse fra arbeidslivets parter, to statsråders innledning og sentrale politikeres deltakelse i den avsluttende paneldebatten andre dag.

Siste del av konferansen ble viet nasjonal og internasjonal forskning på feltet, og det var god internasjonal deltakelse fra ulike forskermiljøer. Det ble utarbeidet et hefte kalt "Forskerblikk på aldring og arbeid" til konferansen. Se nærmere punkt 2.1.4.1.

2.1.3 Satsingsområde 3 Forsøks- og utviklingsprosjekter

Hensikten med å gjennomføre seniorpolitiske prosjekter i kommunal, statlig og privat regi var ifølge tiltaksplanen å søke å skape gode "fyrårn for seniorpolitikk". Underveis har vi erfart at det i beste fall vil være gode eksempler andre kan hente erfaringer fra.

Arbeidsforskningsinstituttet er engasjert til å bistå med utviklingsarbeid/følgforskning i det kommunale, statlige prosjektet og et av de private prosjektene..

2.1.3.1 Prosjekt i kommunal sektor

I årene framover vil det sannsynligvis bli et økt behov for pleie- og omsorgstjenester. SSP valgte derfor å gjennomføre et prosjekt innenfor denne sektoren, Langerud sykehjem i Oslo. Prosjektet fokuserer på arbeidsplassen som læringsarena. Det er lagt vekt på kollektiv erfaringslæring som setter egne samarbeidsformer og dermed egen organisasjon i fokus. Sykehjemmet har gjennom ledelse og organisering lagt til rette for å virkeliggjøre sin visjon om å bli en lærende organisasjon. Sykehjemmet ble i 2003 hedret med årets VOX-pris, "Utmerket læringsarena". Vi ser frem til endelige rapporter fra prosjektet..

2.1.3.2 Prosjekt i statlig sektor

Prosjektet i Rikstrygdeverket har vært basert på bred medvirkning og nedenfra - opp prosesser, og er blitt kalt et atypisk RTV - prosjekt. Dette er uvant i en tradisjonell byråkratisk organisasjon som RTV. I 2004 uttrykte vi i SSP en viss bekymring på grunn av en til dels sviktende ledelsesforankring, utskifting av sentrale ledere og medarbeidere i de utvalgte kontorene og uroen rundt den pågående omorganiseringen i trygdeetaten.

På oppsummeringsmøtet med deltakerne og AFI 23-24.11.05 ble vi positivt overrasket over resultatene av en gjennomført spørreundersøkelse. Vi i SSP konkluderte derfor med at det til tross for en til dels manglende topp - og linjelederforankring, så viste prosjektet at det har vært mange ildsjeler i etaten som har klart å drive prosjektet framover sammen med AFI. Forståelsen har økt for hva seniorperspektivet i livsfasepolitikken i trygdeetaten innebærer. IA-avtalens 3 delmål har blitt satt på dagsorden i en helt annen grad enn om prosjektet ikke hadde blitt gjennomført. Vi i SSP vil hevde at dette har vært et kulturprosjekt med en viktig holdningsendring som resultat blant deltakerne i prosjektet og delvis på kontorene som har deltatt. Vi har bivånet en dreining fra "allmenne rettigheter til individuelle muligheter", som det ble uttrykt fra Nord-Trøndelags gruppa.

2.1.3.3 Prosjekt i privat sektor

2.1.3.3.1 FoU - prosjekt i privat sektor

Livsfaseprosjektet i privat sektor ble etter planen avsluttet ved utgangen av 2005. Prosjektet har vært et samarbeid mellom SSP, to forskningsinstitutter (AFI og SINTEF Ny Praksis), TAS i Nord-Trøndelag og tre industribedrifter og et privat oppvekstsenter i Nord-Trøndelag. Prosjektet har bevisst spilt på mange aktører i samarbeid og dermed også bygd relasjoner og gitt kompetanseutvikling for deltagerne. Gjennom prosjektsamarbeidet har bedriftene utviklet og innført en rekke tiltak, som systematiske seniorsamtaler, endring av skiftordning for å minske helsebelastningene, tilrettelegging for arbeidstakere med redusert arbeidsevne og bedre bruk av seniorennes erfaringskompetanse. Bedriftene har bevist at seniorer kan stå lenge i arbeid også i industribedrifter og at seniorkompetansen er en verdi bedriftene må forvalte til beste både for den enkelte og bedriften. Bedriftene har deltatt på konferanser og stått frem i media og fortalt om gode erfaringer på seniorpolitikk-området.

Alle prosjektene leverer sluttrapport våren 2006.

2.1.3.3.2 Seniorpolitisk bedriftsnettverk

SSP har siden midtsommers 2003 vært koordinator av et seniorpolitisk bedriftsnettverk bestående av Storebrand, Linjegods, Norsk Tipping, Siemens samt NHO.

I 2004 ønsket nettverket å bli utvidet med en virksomhet fra henholdsvis stat og kommunal sektor. Aetat og Sørums kommuner ble dermed invitert inn. I april 2005 var nettverket på besøk i Sørums kommune for å bli orientert om kommunens seniorpolitikk, utgangspunkt, praksis og resultater. Fordi flere av deltakende bedrifter ligger i front på det seniorpolitiske feltet, ble de presentert på konferansen "Seniorene - det nye gullet" i juni 2005.

2.1.3.4 Pilotprosjekt i IKT kompetansebygging for seniorer i arbeidslivet

Høgskolen i Bodø (HiBo) har på vegne av SSP drevet et pilotprosjekt i 2004, der tre departementer har bidratt økonomisk. Dette er Nærings- og handelsdepartementet (NHD),

daværende Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) og Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD). En rapport ble levert fra prosjektleder Edin Farstad ved HIBO den 1.april 2005 og spredd til referansegruppa og andre relevante miljøer. For formidling av resultatene fra dette pilotprosjektet ble det i 2005 gjennomført to konferanser, en i Bodø i april og en i Oslo i desember, der hovedtema var erfaringene fra pilotprosjektet, sammen med innlegg om regjeringens satsing på IKT.

2.1.4 Satsingsområde 4 Forskning

2.1.4.1 Forskernettverk

Anne Inga Hilsen, Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) har koordineringsansvar for forskernettverket FOSA. Forskerne i nettverket ble trukket med i det forberedende arbeidet til SSPs milepælskonferanse "Seniorene det nye gullet" 1. til 3.juni 2005, ved at konferansen ble utvidet med et eget kunnskapsseminar for forskere og andre interesserte på konferansens 3. dag. Forsker Anne Inga Hilsen, AFI påtok seg koordineringsrollen for gjennomføringen av dette. Dagen ble viet nasjonal og internasjonal forskning på feltet og det var en god internasjonal deltakelse fra ulike forskermiljøer.

Det ble dessuten utarbeidet et hefte kalt "Forskerblikk på aldring og arbeid" til konferansen, der sentrale norske og en internasjonal forsker hadde levert oppsummerende bidrag for å spre kunnskap om vårt aldrende arbeidsliv.

NOVA forsker Per Erik Solem arbeider fortløpende med et sammendrag / resymé av gjennomførte og pågående forskningsprosjekter på feltet. Dette legges ut på vår hjemmeside.

2.1.4.2 Løpende evaluering

SSP har avtale med doktorgradsstipendiat Liv Hanson Ausland om bistand til en fortløpende evaluering og prosessveiledning underveis i krafttaksperioden. Rapporten vil forligge våren 2005.

2.1.4.3 Stipendiat

SSP gav støtte til 2 doktorgradstipendiater i 2005 Anne Inga Hilsen, AFI og Liv Hanson Ausland, Høgskolen i Vestfold.

2.1.5 Satsingsområde 5 Utdanning og kompetanseheving

2.1.5.1 Konsulentnettverk i regionene

Det er etablert seks regionale nettverk av rådgivere i Trygdeetatens Arbeidslivssentre, konsulenter og personalmedarbeidere og representanter for sentrale virksomheter og bedrifter. Det er omlag 120 personer som er registrert som deltakere i nettverket. De etablerte nettverkene dekker: Nord-Norge, (Finmark, Troms), Midt-Norge (Sør- og Nord-Trøndelag), Vest-Norge (Hordaland, Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane), Sørvest-Norge (Rogaland), Viken 1 (Telemark, Vestfold, Buskerud) og Viken II (Østfold, Oslo, Akershus, Oppland, Hedmark).

Fra nettverkene rapporteres det jevnlig aktivitet, med møtefrekvens opp til 2-4 treff i året. Den 8.og 9. september 2005 arrangerte SSP en nasjonal nettverkskonferanse i Tromsø for alle deltakerne i konsulentnettverket. 90 av nettverkets omlag 120 medlemmer samt 20 fra et

bedriftsnettverk i Troms, deltok. Om lag halvparten var deltakere med et spesielt ansvar for seniorpolitikk i arbeidslivssentrene, og resten en god blanding av konsulenter/internkonsulenter fra offentlig og privat sektor. Nettverk Nord sto for arrangementet, både det faglige innhold og selve gjennomføring av nettverkskonferansen. Hovedtema var ”Gammel og rask eller gammelt rask”. Konferansen ble gjennomført med stor grad av delaktighet fra deltakernes side.

Nettverk Midt-Norge gjennomførte den 4. november 2005 en konferanse med tittel ”*Vi priser senioren!*” med påfølgende kunnskapstorg. Konferansen ble avholdt på Stjørdal og belyste de bedriftsøkonomiske sidene ved aktiv satsing på en personalpolitikk med innebygd seniorpolitikk. Temaer som ble fokusert var; kan det lønne seg å beholde eldre ansatte – også etter 62 år; hva AFP egentlig koster virksomheten; hvordan vil pensjonsreformen kunne påvirke dette regnestykket og hva er de beste tilretteleggingstiltakene for friske eldre arbeidstakere. Det deltok om lag 150 personer.

Nettverk Viken 2 arrangerte den 9. desember 2005 konferansen ”*Utgått på dat@?*”. Denne er omtalt nærmere under kapittel 2.1.3.4 ovenfor.

2.1.5.2 Samarbeid med VOX

SSP og VOX startet i annet kvartal et samarbeid for å sette IKT og eldre arbeidstakere på dagsorden. En intensjonsavtale mellom de to organisasjonene ble underskrevet i juni/juli for å heve digitale basisferdigheter hos voksne i aldersgruppen 50+ for å unngå utstøtning fra arbeidslivet. I august inviterte VOX og SSP til en idédugnad der formålet var å spre kunnskap om denne intensjonsavtalen, samtidig som vi ønsket å invitere til et samarbeid for å realisere nasjonale mål og strategier innenfor læring, kompetanse og deltakelse i arbeidslivet med spesiell vekt på IKT-ferdigheter og aldersgruppen 50+. Deltakerne var representanter fra arbeidslivets parter, samt daværende Moderniseringsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Høyskolen i Bodø, IKT - Norge, Statens seniorråd, Trygdeetaten, Seniornett og Direktoratet for arbeidstilsynet. I løpet av høsten og vinteren 2005 har SSP og VOX samarbeidet nærmere for å få til en nasjonal dugnad på feltet.

SSP har dessuten vært representert i programkomiteen for konferansen E- borgerskap 2006.

2.1.5.3 Omstilling og seniorer

SSP har engasjert AFI for å gjøre en studie av hva som foreligger av forskning relatert til *seniorer og omstilling*. Formålet med studien er å kartlegge eksisterende kunnskap om omstilling for å lage en publikasjon på dette temaet, samt eventuelt å avdekke områder hvor det er behov for bedre forskningsbasert kunnskap. Sluttrapport fra studien skal foreligge i 2006, og en bearbeidet tekst skal foreligge i etterkant.

2.2 Konsulent- og rådgivningsarbeid

SSP har drevet rådgivnings- og veiledningstjeneste overfor virksomheter i mer enn 15 år. De siste årene har en medarbeider tatt oppdrag hvor senteret har fakturert tjenesten.

2.2.1 Seniorseminar

Seminar som for få år siden ble kalt "Kurs i forberedelse til pensjonsalderen" (FTP) - har fått navnet: "Seniorseminar-/kurs". SSP antar at navneendringen i hovedsak skyldes to forhold:

1. Det er en økende bruk av begrepet senior i det norske samfunn framfor eldre.
2. Virksomheter/oppdragsgivere ønsker, i økende grad, at medarbeidere som deltar på et seniorseminar skal bli inspirert til å fortsette å arbeide – framfor å slutte.

Generelt er det en økende interesse fra offentlige og private virksomheter som vil arrangere interne kurs for sine ansatte. SSP deltar som foreleser og kursleder på en rekke interne seminar for større virksomheter.

2.2.2 Materiell

SSP har to aktuelle artikler til bruk ved FTP kurs på vår hjemmeside, seniorpolitikk.no.

- 1 Pensjonsordninger og pensjonsøkonomi
- 2 Familie- og arverett

2.3 Annet

2.3.1 Høringssaker

SSPs administrasjon har også brukt tid på å utarbeide ulike høringsuttalelser. I 2005 har vi gitt tilbakemelding på tre høringssaker: Det ene "Forskrift om organisasjon og virksomhet for likestillings - og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemda, samt endringer i påtaleinstruksen kap 5, "Arbeidsmarkedstiltakene: Forslag til endringer i regelverk." og "Forslag til ny lov om arbeids - og velferdsforvaltningen og tilpasninger i visse andre lover."

2.3.2 Internasjonalt samarbeid

Vi har også i 2005 hatt samarbeid med forskere og fagfolk i flere land i Europa.

2.3.2.1 Leonardoprojekt

SSP ble i 2002 deltaker i prosjektet "Strategies to overcome barriers to employment for the over 50s" i EUs Leonardoprogram. Prosjektet ble avsluttet 30.04.05. Deltakernasjoner var Storbritannia, Frankrike, Polen, Spania og Norge. SSPs rolle i prosjektet har vært å være en faglig ressurs og veileder i prosjektet, men også partner. Prosjektet rettet seg inn mot flere områder der arbeidstakere over 50 år har problemer: rekruttering, yrkesrettet opplæring/veiledning for arbeidsledige, opplæring/kompetanse for personalmedarbeidere og ledere, strategier for aldersmangfold mm.

Det er etablert en webside www.50pluseurope.co.uk som viser de produktene som er utviklet i prosjektet:

- a) Et interaktivt veiledingsverktøy beregnet på de over 50, som er på engelsk.
- b) Seniorpolitisk sjekkliste for arbeidsgivere og c) Politiske anbefalinger.

Det er utarbeidet en liten brosjyre om prosjektet som ble oversatt til respektive språk, kalt 50+ Europe.

2.3.2.2 EU og OECD

SSPs ansatte deltar også på utvalgte konferanser/samlinger innenfor EU-området og i OECD-sammenheng for å spre kunnskap om seniorpolitikk i Norge. Vi har bl.a. deltatt på fire konferanser, tre i Brussel og en i det tyske Nærings- og arbeidsministeriet samt sist høst som eksperter på en samling for fagfolk/konsulenter i organisasjonen Odyssee i Holland der de drøftet et nytt konsept kalt "Age Diversity Management". I tillegg bidro SSP med innlegg på OECDs "landbesøk" i Norge der sykefravær, uførepensjonering og inkluderingspolitikk stod i fokus.

En fagperson fra OECD var en av innleiderne på Milepælkonferansen 1.-3. juni. Hans innlegg fokuserte på norske forhold i et internasjonalt perspektiv.

2.3.2.3 Studiebesøk fra Nederland

Organisasjonen Odyssee koordinerte en studietur til Norge for 8-10 nederlandske fagfolk og forskere i uke 22. Studieturen omfattet også deltakelse på den internasjonale konferansen SSP arrangerte i forbindelse med Milepælkonferansen. SSP la opp til et omfattende program for gruppen fra Nederland med bedriftsbesøk, møte med representanter fra myndighetene og fra en arbeidsgiverorganisasjon.

2.3.3. Statens seniorråd

Styret i SSP har tidligere i et brev datert 4.februar 2005 til daværende statsråd Dagfinn Høybråten kalt: "Nasjonalt krafttak for seniorpolitikk i arbeidslivet og framtida etter 01.01.06," diskutert den forvirring som har oppstått grunnet det nye navnet på Statens eldreråd fra 2002 og det mandatet dette rådet fikk. Styrets holdning er fortsatt at rådets navn og mandat skaper forvirring sett i forhold til SSPs rolle og oppgaver. Da Statens seniorråd fikk i oppgave å overlevere en utredning om moderne seniorpolitikk i løpet av juni 2005 til daværende regjering ved ASD statsråden, var et av områdene seniorpolitikk og arbeidslivet. SSP ble bedt av rådet om å spille en aktiv rolle i utformingen av dette kapitlet, og det var en selvfølge at SSP stilte seg til disposisjon for å veilede rådet på dette fagfeltet.

Oslo, 15. januar 2006